

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหา

ปัจจุบันการพัฒนาสู่ความเป็นโลกาภิวัตน์ (Globalization) ที่ทุกประเทศพึ่งพากันอย่างใกล้ชิดและบูรณาการเข้าเป็นระบบเดียวกัน (Interdependent and Integration) อันมีสาเหตุมาจากความเจริญก้าวหน้าด้านการคมนาคมขนส่ง ความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งมีการรวมตัวของประเทศต่าง ๆ ในแต่ละภูมิภาค ในส่วนของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN) ได้รวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) ใน พ.ศ. 2558 ถือว่าเป็นความเคลื่อนไหวที่สำคัญของภูมิภาคในด้านการเมือง ด้านความมั่นคงด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านวัฒนธรรม อย่างไรก็ตามการเปลี่ยนแปลงบริบทจากการ เป็นโลกาภิวัตน์ในภาพรวมจะทำให้โลกทั้งโลก กลายเป็นหมู่บ้านโลก (Global Village) ทุกสิ่งทุกอย่างไหลเชื่อมโยงเป็นโครงข่ายถึงกันหมดในลักษณะไร้พรมแดน ทำให้ส่วนต่าง ๆ เกิดการขับเคลื่อนได้ด้วยตัวเองส่งผลกระทบต่ออย่างรวดเร็ว กว้างขวาง ไม่คาดคิด (กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร, 2554, น. 1) โดยเฉพาะในเรื่องการรับรู้ต่อการเปลี่ยนแปลงทางกระบวนการทางสังคม การเมือง รัฐบาล ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ที่มีผลต่อชีวิตบุคคลพลเมืองของคนในชาตินั้น ๆ มีการพัฒนาความคิดไปสู่ความต้องการพื้นฐานด้านต่าง ๆ ความเป็นโลกาภิวัตน์ยังทำให้ปัญหาต่าง ๆ มีความยุ่งยาก และซับซ้อนมากขึ้น เช่น ปัญหาการค้ายาเสพติด การหลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย การก่อการร้าย การค้ามนุษย์ แรงงานเถื่อน อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ ปัญหาความพยายามแบ่งแยกดินแดนของกลุ่มชนที่มีความแตกต่างด้านเชื้อชาติ ศาสนา และอาชญากรรมประเภทอื่น ๆ

สถานการณ์สังคมและวัฒนธรรมที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนับวันยิ่งทวีความวิกฤติ รากเหง้าของวัฒนธรรมถูกทำลายจนส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติและชีวิตของคนในสังคม ตลอดจนความเป็นอยู่ของผู้คนก็มีความปลอดภัยลดลง ในส่วนพฤติกรรมของผู้คนก็เบี่ยงเบนไปจากบรรทัดฐานที่เคยยึดถือปฏิบัติ และมีค่านิยมเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม น้ำใจ และไมตรีที่เคยหยิบยื่นให้แก่กันก็กำลังเหือดหายไปจากสังคมไทยทุกขณะ (ศูนย์เฝ้าระวังทางวัฒนธรรม, 2553, น. 52 - 53) สาเหตุหนึ่งคงเป็นเพราะผู้คนต่างคำนึงถึงความเป็นปัจเจก เห็นประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวม ซึ่งมีตัวอย่างให้เห็นอยู่ในสังคมมากขึ้น ทั้งในส่วนของพฤติกรรม

ที่แสดงออกเต็มไปด้วยความสับสนวุ่นวาย อย่างไรก็ตาม ไรท์ที่พึ่งพิง ไรท์จดหมายในการดำเนินชีวิต วิกฤติสังคมและวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นทำให้ผู้คนจำนวนไม่น้อย ไรท์สำนึก ไรท์ย่างอายุ ไรท์จริยธรรม จนมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์เกิดขึ้นมากมาย

อาชญากรรมเป็นปรากฏการณ์ที่ปรากฏอยู่ในทุกสังคมและเป็นปัญหาสำคัญ ของสังคมไทย เพราะอาชญากรรมส่งผลกระทบต่อกระเทือนไม่โดยทางตรงก็ทางอ้อม ทั้งทางเศรษฐกิจและทางจิตใจ ดังนั้น นักวิชาการจากศาสตร์แขนงต่าง ๆ จึงได้พยายามค้นคว้าสาเหตุของอาชญากรรม และปรัชญาการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด เพื่อให้ผู้กระทำผิดกลับตัว เป็นพลเมืองดี อาชญากรรมลดน้อยลง สังคมเกิดความมีระเบียบเรียบร้อย สมาชิกในสังคมมีความปลอดภัย ในชีวิตและทรัพย์สิน (จตุพร บานชื่น 2549, น. 31) ซึ่งรัฐบาลโดยกระทรวงยุติธรรม เป็นหน่วยงานหลักที่ดูแลระบบกระบวนการยุติธรรมของประเทศ รวมทั้งการบริหารจัดการระบบยุติธรรมอย่างรอบด้าน ทั้งการพัฒนากฎหมาย และระบบบริหารจัดการระบบยุติธรรม ให้มีเอกภาพ โปร่งใส การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน การช่วยเหลือให้ความรู้ แก่ประชาชนตลอดจนช่วยฟื้นฟูและป้องกันแก้ไขปัญหาอาชญากรรมในสังคม ทั้งนี้ นโยบายด้านการพัฒนาพฤตินิสัยแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดและป้องกันการกระทำผิดเป็น 1 ใน 5 นโยบายเร่งด่วนของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม พลเอกไพบูลย์ คุ้มฉายา ปัจจุบันในระบบ การฟื้นฟูผู้กระทำผิดมีมากกว่า 700,000 คน ซึ่งงบประมาณดูแลฟื้นฟูผู้กระทำผิดสูงถึงปีละ 1.4 หมื่นล้านบาท ซึ่งถือเป็นตัวเลขงบประมาณที่มาก โดยมีกลุ่มเป้าหมายทั้งเด็ก เยาวชนผู้เข้ารับการรักษาเสพติกรรมทั้งกลุ่มผู้ต้องขังในเรือนจำ โจทย์ใหญ่ที่สำคัญคือการสร้างความเชื่อมั่นต่อสังคม โดยเฉพาะหลังจากบุคคลที่ผ่านการฟื้นฟูแล้วจะทำอย่างไรให้ทัศนคติของสังคมเปิดใจให้การยอมรับผู้ผ่านการบำบัด (ปัทมดา โคมประดิษฐ์, 2558, น. 7)

กรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรมถือเป็นหน่วยงานหนึ่งในกระบวนการยุติธรรม มีบทบาทสำคัญเกี่ยวกับการควบคุม และแก้ไขพฤตินิสัยผู้ต้องขัง งานราชทัณฑ์ในอดีต ยึดแนวทางการปฏิบัติที่ทารุณโหดร้าย มุ่งแก้แค้น ทดแทน และลงโทษให้คนเกิดความเกรงกลัว หากแต่ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ได้ทำให้ความคิดในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดเปลี่ยนแปลงไป สังคมเริ่มที่จะเรียนรู้ว่าการลงโทษที่รุนแรงโหดร้าย จะยิ่งทำให้ผู้กระทำผิด ที่มีชีวิตหลุดรอดไปได้เกิดความเคียดแค้นชิงชังและกลับเป็นอันตรายต่อสังคมมากยิ่งขึ้น การลงโทษด้วยวิธีการดังกล่าว จึงไม่เป็นผลดีต่อสังคม ประกอบกับแนวความคิดในเรื่องสิทธิมนุษยชน โดยมีกลุ่มสิทธิมนุษยชนต่าง ๆ ออกมาเรียกร้องและเสนอให้มีการทบทวนแนวทางการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดในมุมมองที่ตระหนักถึงเรื่องสิทธิมนุษยชน (ปรีชญานันท์ นักพ็อน, 2554, น. 1,489) ส่งผลให้แนวคิดในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดเริ่มเปลี่ยนมาสู่การอบรมแก้ไขให้กลับเข้าสู่สังคม โดยในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา นานาประเทศได้ตื่นตัวและตระหนักถึงความสำคัญของการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังให้มีความเหมาะสม

สอดคล้องและเป็นไปตามหลักสิทธิมนุษยชนให้มากที่สุด เพื่อให้ผู้ต้องขังได้รับการคุ้มครองสิทธิ และเสรีภาพขั้นพื้นฐานตามที่ควรได้รับในสภาพที่ถูกคุมขัง และได้รับการพัฒนาพฤตินิสัยให้สามารถกลับเข้ามาอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นปกติ โดยไม่ก่อให้เกิดปัญหาขึ้นอีก

เรือนจำจังหวัดมหาสารคาม มีภารกิจในการแก้ไขพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังให้เป็นบุคคลที่สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมทั่วไปได้ภายหลังพ้นโทษ โดยการส่งเสริมให้ผู้ต้องขัง มีความรู้ในวิชาสามัญ การฝึกวิชาชีพที่สอดคล้องกับตลาดแรงงาน รวมทั้งการอบรมทางศาสนาและศีลธรรม ปลุกฝังทัศนคติและค่านิยมที่ถูกต้องให้แก่ผู้ต้องขัง แต่การดำเนินการดังกล่าว ยังอยู่ภายใต้ข้อจำกัดหลายประการ ปัจจุบันเรือนจำจังหวัดมหาสารคามมีผู้ต้องขัง จำนวน 1,757 คน (เรือนจำจังหวัดมหาสารคาม, 2559, น. 20) จากการสัมภาษณ์ นายอัครกร รongศักดิ์ ตำแหน่งอนุศาสนาจารย์ ปฏิบัติงาน มีหน้าที่ในการจัด โครงการอบรมต่าง ๆ เพื่อแก้ไขฟื้นฟู และพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขัง พบว่า การจัดโครงการอบรมแต่ละครั้งมีผู้ต้องขังประมาณร้อยละ 15 ของผู้เข้ารับการอบรม ไม่ให้ความร่วมมือกับกิจกรรม มีพฤติกรรมหลบหนีการอบรม และฝ่าฝืนกฎระเบียบ ลักลอบกระทำผิดวินัย เช่น เล่นการพนัน การลักลอบ หรือกิจกรรม ที่ผิดกฎหมายอื่น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับสถิติการกระทำผิดวินัยของผู้ต้องขังที่เกิดขึ้นถึงร้อยละ 8 ของผู้ต้องขังทั้งหมด (เรือนจำจังหวัดมหาสารคาม, 2559, 14) นอกจากนี้ยังพบว่า มีผู้ต้องขัง ที่พ้นโทษไปแล้วกลับมากระทำผิดขึ้นอีก ประมาณร้อยละ 15 (เรือนจำจังหวัดมหาสารคาม, 2559, น. 13) จากข้อมูลสถิติดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าแม้เรือนจำจังหวัดมหาสารคามจะดำเนินการแก้ไขฟื้นฟูและพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังอย่างรอบด้าน โดยจัดการศึกษาสายสามัญ การฝึกวิชาชีพ รวมทั้งการอบรมทางศาสนาและศีลธรรม แต่ยังไม่สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมผู้ต้องขังให้กลับตนเป็นพลเมืองดีของสังคมได้อย่างแท้จริง เพราะขณะที่เรือนจำดำเนินการแก้ไขฟื้นฟูและพัฒนาพฤตินิสัยก็ยังมีผู้ต้องขังบางส่วนกระทำผิดวินัย และเมื่อพ้นโทษไปแล้วยังกลับมากระทำผิดซ้ำทำให้ไม่สามารถกลับตนเป็นพลเมืองดีเมื่อพ้นโทษ ตามนโยบายของกรมราชทัณฑ์

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาให้ทราบว่า มีปัจจัยใดบ้างที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาพฤตินิสัยของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม เพื่อจะนำมาพัฒนาเป็นองค์ความรู้ ในการปรับปรุงแก้ไขพัฒนาจิตใจ ปลุกฝังทัศนคติ ค่านิยม คุณภาพชีวิต โดยพยายามที่จะมุ่งเน้นบทบาทของการบำบัด และพัฒนานิสัยของผู้ต้องขัง เพื่อให้ผู้ต้องขังสามารถกลับตนเป็นคนดีและออกไปสู่สังคมภายนอกได้อีกครั้ง โดยไม่ก่ออาชญากรรม หรือกระทำความผิด ในสังคมอีก ดังวิสัยทัศน์ของกรมราชทัณฑ์ที่ว่า “กรมราชทัณฑ์เป็นองค์กรที่มีประสิทธิภาพ ในการควบคุม แก้ไข และพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขัง เพื่อคืนคนดีมีคุณค่าสู่สังคม”

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาระดับการพัฒนาพฤติกรรมนิสัยของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม

1.2.2 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาพฤติกรรมนิสัยของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม

1.2.3 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาพฤติกรรมนิสัยของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม

1.3 สมมติฐานการวิจัย

1.3.1 การพัฒนาพฤติกรรมนิสัยของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม อยู่ในระดับมาก

1.3.2 ปัจจัยความรู้ความเข้าใจ ปัจจัยการมีส่วนร่วม ปัจจัยความคาดหวัง ปัจจัยความต้องการขั้นพื้นฐานทางร่างกาย ปัจจัยความต้องการความมั่นคงและปลอดภัย ปัจจัยความต้องการความรัก ปัจจัยความต้องการการยอมรับนับถือ และปัจจัยความต้องการความสำเร็จในชีวิตมีผลต่อการพัฒนาพฤติกรรมนิสัยของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม

1.4 ขอบเขตการวิจัย

การวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาพฤติกรรมนิสัยของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

1.4.1 ขอบเขตพื้นที่

การวิจัยครั้งนี้ศึกษาภายในที่พื้นที่เรือนจำจังหวัดมหาสารคาม

1.4.2 ขอบเขตด้านตัวแปร

1.4.2.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ได้แก่

- 1) ปัจจัยความรู้ความเข้าใจ
- 2) ปัจจัยการมีส่วนร่วม
- 3) ปัจจัยความคาดหวัง
- 4) ปัจจัยความต้องการพื้นฐานทางร่างกาย
- 5) ปัจจัยความต้องการความมั่นคงและปลอดภัย
- 6) ปัจจัยความต้องการความรัก

7) ปัจจัยความต้องการการยอมรับนับถือ

8) ปัจจัยความต้องการความสำเร็จ

1.4.2.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ การพัฒนาพฤติกรรมนิสัยของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม จำนวน 3 ด้าน ได้แก่

1) ด้านการศึกษาสายสามัญ

2) ด้านการฝึกวิชาชีพ

3) ด้านการอบรมทางศาสนาและศีลธรรม

1.4.3 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.4.3.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา หมายถึง ผู้ต้องขังที่ถูกควบคุมตัวอยู่ในเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม จำนวน 1,757 คน โดยแบ่งเป็นผู้ต้องขังชาย จำนวน 1,521 คน เป็นผู้ต้องขังหญิง จำนวน 236 คน

1.4.3.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา หมายถึง ผู้ต้องขังที่ถูกควบคุมตัวอยู่ในเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม จำนวน 326 คน โดยแบ่งเป็นผู้ต้องขังชาย จำนวน 282 คน และผู้ต้องขังหญิง จำนวน 44 คน ได้มาโดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตร Yamane (1973, p. 727)

1.4.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา

การวิจัยครั้งนี้มีระยะเวลาในการศึกษา ระหว่างเดือน มีนาคม - สิงหาคม 2559

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

การพัฒนาพฤติกรรมนิสัย หมายถึง การแก้ไขฟื้นฟูพฤติกรรมผู้ต้องขังทั้งร่างกาย และจิตใจให้มีการพัฒนาในทางที่ดีขึ้น เพื่อพัฒนาความคิดและฟื้นฟูสภาพจิตใจ โดยการให้การศึกษา การฝึกวิชาชีพและการนำหลักธรรมทางศาสนามาขัดเกลาให้ผู้ต้องขังสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจนเกิดปัญหาในการประกอบกิจการต่าง ๆ และมีความคิดในการแก้ไขปัญหาในทางที่ถูกที่ควร ซึ่งการให้การศึกษาประกอบด้วย ด้านการศึกษาสายสามัญ ด้านการฝึกวิชาชีพ และด้านการอบรมทางศาสนาและศีลธรรม

การศึกษาสายสามัญ หมายถึง การจัดการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลายและอุดมศึกษา โดยเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม จัดสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์และกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนการสอนให้เหมาะสมและสอดคล้องกับระยะเวลาของแต่ละหลักสูตร มีบุคคลที่มีความรู้ความสามารถจากภายนอกและเจ้าหน้าที่ ที่เรือนจำแต่งตั้งให้ทำ

หน้าที่ดูแลการสอนและวัดผล ประเมินผล ตลอดจนการดำเนินการ จนผู้ต้องขังสำเร็จการศึกษาและได้รับวุฒิบัตร

การฝึกวิชาชีพ หมายถึง การจัดการเรียนการสอนในวิชาที่จะนำไปใช้ในการประกอบอาชีพ ได้ภายหลังพ้นโทษ โดยเรือนจำจังหวัดมหาสารคามจัดหลักสูตรการฝึกอบรมที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ต้องขังและความต้องการของตลาดแรงงาน ทั้งแบบหลักสูตรระยะสั้นและระยะยาว ซึ่งมีการจัดสถานที่ฝึกอบรม วัสดุและอุปกรณ์ ตลอดจนบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถที่เหมาะสมเป็นวิทยากร

การอบรมทางศาสนาและศีลธรรม หมายถึง การจัดการอบรมในวันสำคัญของชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ รวมทั้งการฝึกสมาธิวิปัสสนากรรมฐาน ในส่วนของด้านศาสนา มีการจัดกิจกรรมและการประกอบพิธีกรรมแยกตามศาสนาที่ผู้ต้องขังนับถือ ได้แก่ ศาสนาพุทธ ศาสนาคริสต์และศาสนาอิสลาม โดยเรือนจำจังหวัดมหาสารคามจัดสถานที่ และมอบหมายให้อนุศาสนาจารย์เป็นผู้รับผิดชอบในการจัดกิจกรรม เพื่อเป็นการขัดเกลาจิตใจช่วยให้คลายความเครียดและความวิตกกังวลการจากต้องโทษ

ปัจจัยความรู้ความเข้าใจ หมายถึง ความตระหนักรู้ว่าการศึกษายสามัญ การฝึกวิชาชีพ และการอบรมศาสนาและศีลธรรมเป็นภารกิจที่เรือนจำจังหวัดมหาสารคาม นำมาพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังเพื่อให้เกิดประโยชน์และสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผู้ต้องขังในทางที่ดีขึ้น

ปัจจัยการมีส่วนร่วม หมายถึง การเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษายสามัญ การฝึกวิชาชีพ และการอบรมทางศาสนาและศีลธรรมโดยให้ภาคเอกชนที่มีความรู้ความสามารถที่เหมาะสมเข้ามามีส่วนร่วมในการฝึกอบรม ทั้งนี้ ผู้ต้องขังที่เข้าร่วมกิจกรรมจะต้องเกิดจากความสมัครใจ

ปัจจัยความคาดหวัง หมายถึง ความมุ่งหมายว่าการพัฒนาพฤตินิสัยจะช่วยลดปัญหาการกระทำผิดวินัย การกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขัง โดยการศึกษาสามัญ การฝึกวิชาชีพและการอบรมศาสนาและศีลธรรมเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้ต้องขังใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ลดความเครียดระหว่างต้องขังในเรือนจำ

ปัจจัยความต้องการพื้นฐานทางร่างกาย หมายถึง ความประสงค์ที่จะได้รับปัจจัยพื้นฐานในการพัฒนาพฤตินิสัย ได้แก่ การใส่เครื่องแบบเดียวกันระหว่างการเข้ารับการอบรม มีห้องเรียนหรือสถานที่อบรมเป็นสัดส่วนและได้มาตรฐาน มีวัสดุอุปกรณ์ที่เหมาะสมและเพียงพอ รวมทั้งมีสื่อสารสนเทศที่ทันสมัยสามารถสืบค้นและเรียนรู้ได้

ปัจจัยความต้องการความมั่นคงและปลอดภัย หมายถึง ความประสงค์ที่จะได้เรียนหรือฝึกอบรมจากวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถเหมาะสมตลอดระยะเวลาจนสำเร็จหลักสูตรและได้รับวุฒิบัตรหรือเกียรติบัตร

ปัจจัยความต้องการความรัก หมายถึง ความประสงค์ที่จะได้รับความรัก และกำลังใจจาก
วิทยากร เพื่อนในห้องเรียน เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์และครอบครัว

ปัจจัยความต้องการการยอมรับนับถือ หมายถึง ความประสงค์ที่จะได้รับการยอมรับนับถือ
ในความรู้ความสามารถจากวิทยากร เพื่อนในห้องเรียน เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ เรือนจำและหน่วยงาน
ภายนอก

ปัจจัยความต้องการความสำเร็จ หมายถึง ความประสงค์ที่จะสามารถนำความรู้ความสามารถ
ไปประกอบอาชีพที่สุจริต และเผยแพร่องค์ความรู้ให้กับบุคคลอื่นได้ภายหลังจากการพ้นโทษ
ซึ่งเป็นการพัฒนาจิตใจ เพิ่มคุณธรรมจริยธรรมให้เกิดคุณค่าในตนเอง

ผู้ต้องขัง หมายถึง นักโทษเด็ดขาด คนต้องฝากขัง คนฝาก ผู้ต้องกักกัน และผู้ต้องกักขัง
ซึ่งกระทำความผิด ได้ถูกพิพากษาลงโทษจำคุก อยู่ในความควบคุม และรับผิดชอบของกรม
ราชทัณฑ์ ในการวิจัยครั้งนี้ หมายถึง ผู้ต้องขังที่ถูกควบคุมตัวในเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม

วิทยากร หมายถึง ผู้ปฏิบัติหน้าที่อนุศาสนาจารย์ หรือ เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ ผู้ทำหน้าที่อบรม
ผู้ต้องขัง รวมถึงบุคคลที่ทำหน้าที่ให้ความรู้ทางวิชาการต่าง ๆ และทางศาสนาทุกศาสนาแก่ผู้ต้องขัง
ซึ่งเป็นบุคคลภายนอก

อนุศาสนาจารย์ หมายถึง ผู้ที่เคยอุปสมบทได้เปรียญธรรมชั้นสูง (ป.ธ.6 ขึ้นไป)
และผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้ง 2 แห่ง คือ มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณ์
ราชวิทยาลัยหรือมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยในระดับปริญญาตรี สาขาวิชาพุทธศาสนา
บัณฑิต (พธ.บ) หรือสาขาวิชาศาสนศาสตร์บัณฑิต (ศน.บ) สอบเข้าบรรจุเป็นอนุศาสนาจารย์

เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ หมายถึง บุคลากรที่ทำงานในฐานะข้าราชการสังกัดเรือนจำจังหวัด
มหาสารคาม

การพัฒนาจิตใจ หมายถึง การปรับเปลี่ยนสภาพจิตใจของผู้ต้องขังโดยการ ให้ความรู้
ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่สอนให้มนุษย์ละเว้นความชั่ว กระทำแต่ความดี
และมีจิตใจที่ผ่องใส ทำให้จิตใจไม่ฟุ้งซ่าน สับสน มีสติ มีสมาธิ และเกิดปัญญา หรือความรู้สึกรู้
คิด ในการประกอบกิจการต่าง ๆ ในทางที่ถูกที่ควร และมีความคิด ในการแก้ไขปัญญาต่าง ๆ
ที่ตนเองรับผิดชอบ

เรือนจำจังหวัดมหาสารคาม หมายถึง เรือนจำภายใต้สังกัดของกรมราชทัณฑ์ ซึ่งตั้งอยู่ใน
พื้นที่จังหวัดมหาสารคาม เลขที่ 79 หมู่ 14 ตำบลเวียงนาง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

1.6 ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

ข้อมูลสารสนเทศที่ได้รับจากงานวิจัยครั้งนี้ จะนำไปเสนอต่อเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม กรมราชทัณฑ์ และกระทรวงยุติธรรม เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุง ส่งเสริมเพิ่มศักยภาพการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังอย่างมืออาชีพ ภายใต้หลักเมตตาธรรม เพื่อให้ผู้ต้องขังมีความรู้ มีคุณธรรม จริยธรรม สามารถประกอบอาชีพเลี้ยงตนเอง และครอบครัวได้ภายหลังพ้นโทษ โดยสังคมให้การยอมรับ อันจะส่งผลให้ลดการกระทำผิดวินัยในเรือนจำ ลดการกระทำผิดซ้ำ และสังคมปลอดภัยจากอาชญากรรมในที่สุด